



ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΕΥΧΟΣ 23 – ΙΟΥΝΙΟΣ 2011

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Τα θέματα που αναλύονται σε αυτό το τεύχος της Οικονομικής Έρευνας είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη φτώχεια και την απασχόληση των ληπτών δημοσίου βοηθήματος, η εξήγηση της εξέλιξης της παραγωγικότητας της κυπριακής οικονομίας και η εξεύρεση του κατάλληλου δείκτη για την πρόβλεψη των προσδοκιών των καταναλωτών.

Οι μεγάλες εισοδηματικές διαφορές μεταξύ των ληπτών δημοσίου βοηθήματος (ΛΔΒ) και το γεγονός ότι μεταξύ των δικαιούχων υπάρχουν άτομα σε οικογένειες με μέσο εισόδημα 72% πάνω από το όριο της φτώχειας, δείχνουν την αδυναμία του υφιστάμενου συστήματος να στοχεύει αυτούς που έχουν πραγματικά ανάγκη. Από την ανάλυση του ΚΟΕ προκύπτουν πολλά συμπεράσματα πολιτικής σχετικά με την ένταξη των ΛΔΒ στην αγορά εργασίας, για παράδειγμα η ανάγκη για περισσότερη κατάρτιση, ενημέρωση, φροντίδα για εξαρτώμενα πρόσωπα και ψυχολογική στήριξη.

Όλοι συμφωνούν ότι η αύξηση της ολικής παραγωγικότητας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της μεγέθυνσης μιας οικονομίας. Η γνώση και η απόκτηση εμπειριών που προέρχονται μέσα από την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, οι βελτιώσεις στη λειτουργία των αγορών που προκαλούνται από τις βελτιώσεις στις υποδομές, καθώς και οι φορολογίες που δημιουργούν κίνητρα για εργασία είναι πολιτικές που μπορούν να εφαρμοστούν από τις εκάστοτε κυβερνήσεις και τους αρμόδιους φορείς για να ενισχύσουν την παραγωγικότητα της Κυπριακής Οικονομίας.

Η οικονομετρική ανάλυση δείχνει ότι ο Δείκτης Προσδοκιών Καταναλωτών που κατασκευάζεται με κοινή μεθοδολογία για όλες τις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν και περιέχει χρήσιμες πληροφορίες για μελλοντικές αλλαγές στην κατανάλωση της Ευρωζώνης στο σύνολο, δεν παρέχει σημαντική πληροφόρηση για την πορεία της ιδιωτικής κατανάλωσης στην Κύπρο. Ο νέος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος Καταναλωτών, που κατασκευάστηκε από το ΚΟΕ για την Κύπρο, φαίνεται να αποτελεί πιο έγκυρο εργαλείο για σκοπούς πρόβλεψης και παρακολούθησης των εξελίξεων στην κατανάλωση από ό,τι ο Δείκτης της ΕΕ που κατασκευάζεται μαζικά για όλες τις χώρες και αγνοεί τις ιδιαιτερότητες της καθεμιάς.

Σε αυτό το τεύχος:

- | | |
|---|-----|
| • Φτώχεια και απασχόληση των ληπτών δημοσίου βοηθήματος | 2 |
| • Παράγοντες που εξηγούν την παραγωγικότητα στην Κύπρο | 3 |
| • Προσδοκίες καταναλωτών και ιδιωτική κατανάλωση | 4-5 |
| • Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών | 6 |
| • Νέα του Τμήματος Οικονομικών | 7 |
| • Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών | 8 |



Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) έχει ερευνήσει την ένταση της φτώχειας ανάμεσα στους λήπτες δημοσίου βοηθήματος (ΛΔΒ), καθώς και τα εμπόδια ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Απώτερος στόχος της έρευνας είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων πολιτικής για μια πιο αποτελεσματική οικονομική και κοινωνική στήριξη των ΛΔΒ και απεξάρτησή τους από το δημόσιο βοήθημα με ένταξη στην αγορά εργασίας.*

Το 80% των ΛΔΒ ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Τη μεγαλύτερη ένταση φτώχειας αντιμετωπίζουν τα άτομα με πρόβλημα εξάρτησης (αλκοόλ/ναρκωτικά), οι άνεργοι και τα ορφανά. Η ένταση της φτώχειας αυξάνεται με τον αριθμό και την ηλικία του λήπτη και των εξαρτωμένων του, την κακή κατάσταση της υγείας του και τη μη ύπαρξη συζύγου. Αντίθετα, η ένταση της φτώχειας είναι μικρότερη ανάμεσα σε ΛΔΒ με τουλάχιστον ένα εργαζόμενο μέλος στην οικογένεια. Γενικά, οι μεγάλες εισοδηματικές διαφορές μεταξύ των ΛΔΒ και το γεγονός ότι μεταξύ των δικαιούχων υπάρχουν άτομα σε οικογένειες (κυρίως πολυμελείς) με μέσο εισόδημα 72% πάνω από το όριο της φτώχειας, δείχνουν την αδυναμία του υφιστάμενου συστήματος να στοχεύει αυτούς που έχουν πραγματικά ανάγκη.

Στον πίνακα πιο κάτω παρουσιάζονται οι κυριότεροι λόγοι που προβάλλονται από τους ίδιους τους ΛΔΒ για τη μη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας, καθώς και οι παράγοντες που θα τους ωθούσαν να εργαστούν.

Λόγοι συμμετοχής ή μη στην αγορά εργασίας

<u>Κυριότεροι λόγοι μη συμμετοχής στην αγορά εργασίας</u>	
Απροθυμία (δεν θέλει να εργαστεί)	3,7%
Αδυναμία εξεύρεσης εργασίας	5,4%
Προβλήματα υγείας	72,7%
Φροντίδα εξαρτωμένων	7,5%
Σπουδές	6,8%
Αδυναμία να εργαστεί	44,2%
<u>Κυριότεροι παράγοντες ώθησης προς την αγορά εργασίας</u>	
Πιο ευέλικτο ωράριο εργασίας	44,2%
Ψηλότερος μισθός	47,0%
Υπηρεσίες φροντίδας εξαρτωμένων ατόμων	22,4%
Βελτίωση επαγγελματικών προσόντων	13,9%
Ψυχολογική στήριξη	32,2%
<u>Πρόθυμοι να εργαστούν χωρίς αμοιβή</u>	
Όχι	94,7%

Σημείωση: Οι αριθμοί δεν αθροίζουν στο 100 διότι οι ΛΔΒ είχαν τη δυνατότητα να δηλώσουν περισσότερους από έναν λόγους.

Ο λόγος που δηλώνεται με τη μεγαλύτερη συχνότητα για τη μη συμμετοχή στην αγορά εργασίας είναι τα προβλήματα υγείας και η συνεπακόλουθη ανικανότητα για εργασία. Αντίθετα η απροθυμία για εργασία δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα μη ένταξης των ΛΔΒ στην αγορά εργασίας. Παράγοντες που δηλώνονται με τη μεγαλύτερη συχνότητα ότι θα τους ωθούσαν στην αγορά εργασίας είναι υψηλότερος μισθός και πιο ευέλικτο ωράριο. Ακολουθούν η ψυχολογική στήριξη, οι υπηρεσίες φροντίδας για εξαρτώμενα άτομα και η βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων. Σχεδόν όλοι οι ΛΔΒ δηλώνουν ότι δεν θα εργάζονταν χωρίς αμοιβή, κάτι που δείχνει ότι δεν θεωρούν ότι η εθελοντική εργασία θα τους πρόσφερε χρήσιμες γνώσεις και εμπειρίες.

Περαιτέρω οικονομετρική ανάλυση βεβαιώνει τα βασικά εμπόδια στην απασχόληση που δηλώνονται από τους ΛΔΒ. Επιπλέον, αναδεικνύει την αρνητική επίδραση στην πιθανότητα απασχόλησης των εισοδημάτων από πηγές εκτός εργασίας (όπως είναι το δημόσιο βοήθημα) και τη θετική επίδραση της επαγγελματικής εμπειρίας. Επίσης, προκύπτει ότι ένας σημαντικός λόγος μη συμμετοχής των ΛΔΒ στην αγορά εργασίας είναι οι μη ρεαλιστικές προσδοκίες τους, ιδιαίτερα η υπεραισιοδοξία τους για το ύψος του μισθού που θα τους προσφερόταν αν αποφάσιζαν να εργαστούν.

Από τη μελέτη του ΚΟΕ προκύπτουν πολλά συμπεράσματα πολιτικής σχετικά με την ένταξη των ΛΔΒ στην αγορά εργασίας, για παράδειγμα η ανάγκη για περισσότερη κατάρτιση, ενημέρωση, φροντίδα για εξαρτώμενα πρόσωπα, ψυχολογική στήριξη. Επίσης, χρειάζονται περισσότερα οφέλη όταν οι ΛΔΒ εργάζονται ή ζητούν ενεργά απασχόληση και αυστηρότερες ποινές όταν εγκαταλείπουν την εργασία τους χωρίς σοβαρό λόγο. Είναι, επίσης, σημαντικό τα κίνητρα απασχόλησης να λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων ομάδων για να είναι αποτελεσματικά. Παράλληλα, προτρέπει συνεργασία των αρμόδιων υπηρεσιών ώστε μαζί με την απασχόληση να επιδιώκεται και η ένταξη στην κοινωνία.

Εμπειρικές εκτιμήσεις της μελέτης συνηγορούν υπέρ της εισαγωγής πιο αποτελεσματικών διαδικασιών στόχευσης και εξακρίβωσης του δικαιώματος στο δημόσιο βοήθημα. Η επέκταση των κριτηρίων που ορίζουν τους δικαιούχους με την αλλαγή του νόμου το 2006 μείωσε τη δυνατότητα στόχευσης. Αυτό, σε συνδυασμό με τη μετέπειτα αύξηση του ύψους του δημόσιου βοηθήματος, έχει δημιουργήσει μεγάλες εισοδηματικές ανισότητες και αντικίνητρα για εργασία ανάμεσα στους ΛΔΒ.

Από τη μελέτη του ΚΟΕ προκύπτουν, επίσης, κενά στη γνώση, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στις επιδράσεις που έχουν οι διακρίσεις στην αγορά εργασίας, ο ελάχιστος μισθός, η ΑΤΑ και άλλες θεσμικές πτυχές του συστήματος κοινωνικής προστασίας στην εισοδηματική ανισότητα, φτώχεια και απασχόληση ανάμεσα στους ΛΔΒ στην Κύπρο.

*P. Pashardes and A. Polycarpou, "Poverty and Labour Market Participation of Public Assistance Recipients in Cyprus", Cyprus Economic Policy Review, June 2011. Το άρθρο βασίζεται στη μελέτη των συγγραφέων «Μελέτη για τον εντοπισμό και την καταγραφή των εξυπηρετούμενων ατόμων των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας που αντιμετωπίζουν υψηλό κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού», Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Ιούνιος 2009, ISBN: 978-9963-32-206-0.

Παράγοντες που εξηγούν την παραγωγικότητα στην Κύπρο

Α. Ανδρέου και Θ. Μαμουνέας

Έχουν αναπτυχθεί διάφορες θεωρίες που προσπαθούν να εξηγήσουν γιατί μερικές χώρες αναπτύσσονται γρηγορότερα από άλλες. Εντούτοις, όλοι συμφωνούν ότι οι κύριοι καθοριστικοί παράγοντες της μεγέθυνσης μιας οικονομίας είναι η αύξηση των συντελεστών παραγωγής (κεφαλαίου και εργασίας) και η αύξηση της ολικής παραγωγικότητας. Είναι πολύ σημαντικό για οποιαδήποτε χώρα να διατηρεί υψηλά επίπεδα παραγωγικότητας, αφού έτσι καταφέρνει να αντεπεξέρχεται στις έντονες πιέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού. Η Κύπρος δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση σε αυτό, ειδικότερα τώρα που αποτελεί και πλήρες μέλος της Ευρωζώνης, αλλά και σε μια περίοδο όπου η παγκόσμια οικονομία προσπαθεί να εξέλθει από την οικονομική κρίση. Η παραγωγικότητα της Κυπριακής Οικονομίας αποτελεί αντικείμενο πολλών συζητήσεων αφού διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο επίπεδο τόσο της ανταγωνιστικότητας όσο και της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι έρευνες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα για την παραγωγικότητα της Κυπριακής Οικονομίας είχαν ως κοινό στόχο να μελετήσουν και να εξηγήσουν την εξέλιξη της και όχι να προσδιορίσουν τους παράγοντες που πιθανόν να την επηρεάζουν. Στόχος της μελέτης αυτής είναι ακριβώς να εξετάσει τους παράγοντες που τείνουν να επηρεάσουν την παραγωγικότητα της Κύπρου και παράλληλα να προτείνει τρόπους ενίσχυσης της. Η ανάλυση εστιάζεται σε τρεις παράγοντες που σύμφωνα με την βιβλιογραφία ευνοούν την αύξηση της ολικής παραγωγικότητας:

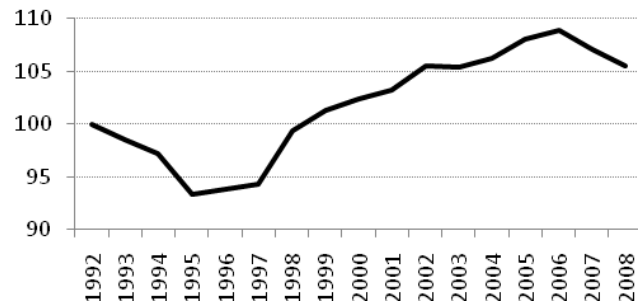
- επένδυση σε εκπαίδευση, κατάρτιση και ανθρώπινο δυναμικό
- βελτιώσεις στις υποδομές και
- χαμηλά ποσοστά φορολογίας.

Για την επένδυση σε εκπαίδευση, κατάρτιση και ανθρώπινο δυναμικό έχουν υπολογιστεί τα χρόνια εκπαίδευσης των εργαζομένων ανά τομέα, με τα αποτελέσματα να δείχνουν μια σταδιακή, ανοδική πορεία με την πάροδο του χρόνου. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα αναζητούν περισσότερη εκπαίδευση, ακόμα και σε τομείς όπου δεν απαιτούνται υψηλά επίπεδα μόρφωσης.

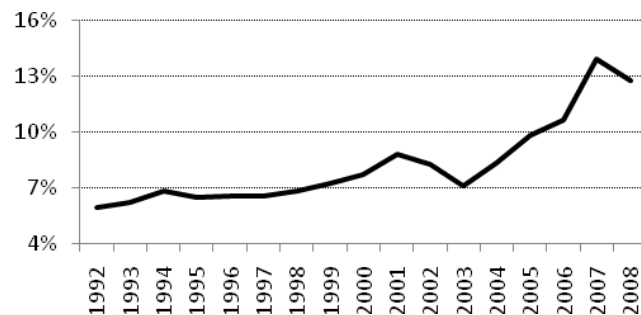
Όσον αφορά τις υποδομές έχουν χρησιμοποιηθεί στοιχεία από τον κρατικό προϋπολογισμό για τις δημόσιες δαπάνες σε υποδομές. Στο Διάγραμμα 1 φαίνεται η εξέλιξη του αποθέματος υποδομών από το 1992 (που χρησιμοποιείται ως έτος βάσης) έως το 2008. Βλέπουμε ότι μέχρι το 1995 υπήρχε μια μείωση της τάξης του 6% περίπου, ενώ μετέπειτα

παρουσιάζοταν μια συνεχής αύξηση, η οποία ξεπέρασε το 8% το 2006. Την τελευταία χρονιά που έχουμε μετρήσεις το απόθεμα μειώθηκε κοντά στις 2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2006, σε σχέση όμως με το 1992 που είναι το αρχικό έτος υπήρξε αύξηση κοντά στο 6%.

Διάγραμμα 1: Δείκτης αποθέματος υποδομών (1992 = 100)



Διάγραμμα 2: Έσοδα από άμεσους φόρους ως % του ΑΕΠ



Στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζονται τα ποσοστά φορολογίας. Από το 1992 μέχρι και το 2001 υπάρχει μια ανοδική πορεία. Το 2002 και 2003 υπάρχει μια ελαφρά πτώση, ακολούθως όμως τα έσοδα από τους άμεσους φόρους ως ποσοστό του ΑΕΠ παρουσιάζουν μια ραγδαία αύξηση και φτάνουν το 2007 στο 14%. Το 2008 κυμαίνονται γύρω στο 13%.

Η μέθοδος στατιστικής ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε βασίζεται στην εκτίμηση δεδομένων panel (panel data estimation). Αν και οι μεταβλητές παρουσιάζουν τα σωστά πρόσημα εντούτοις δεν φαίνεται η παραγωγικότητα της Κύπρου να εξηγείται από αυτές τις μεταβλητές. Παρόλα αυτά, οι τρεις αυτοί παράγοντες φαίνεται να μπορούν να ενισχύσουν την παραγωγικότητα της Κύπρου. Η γνώση και η απόκτηση εμπειριών που προέρχονται μέσα από την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, οι βελτιώσεις στη λειτουργία των αγορών που προκαλούνται από τις βελτιώσεις στις υποδομές καθώς και οι φορολογίες που δημιουργούν κίνητρα για εργασία είναι πολιτικές που μπορούν να εφαρμοστούν από τις εκάστοτε κυβερνήσεις και τους αρμόδιους φορείς ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο την παραγωγικότητα της Κυπριακής Οικονομίας.

Προσδοκίες καταναλωτών και ιδιωτική κατανάλωση

Ν. Πασιουρτίδου και Α. Τσιακλής

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας (ΕΟΣ) στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση, αλλά και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία αυτά είναι χρήσιμα για σκοπούς βραχυπρόθεσμης πρόβλεψης οικονομικών μεταβλητών και για τη συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων στην οικονομία, αφού είναι διαθέσιμα στο τέλος του εκάστοτε μήνα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξάγει εναρμονισμένες ΕΟΣ σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από το Μάιο του 2008 το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ), σε συνεργασία με τη RAI Consultants Public Ltd, διενεργεί τις ΕΟΣ στην Κύπρο. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει ερωτηματολογίων, και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών, της μεταποίησης καθώς και καταναλωτές. Τα στοιχεία χρησιμοποιούνται στην κατασκευή δεικτών οι οποίοι δημοσιεύονται κάθε μήνα και αντανακλούν το οικονομικό κλίμα που επικρατεί στον κάθε τομέα και ανάμεσα στους καταναλωτές.

Σε αυτό το άρθρο παρουσιάζεται μέρος των αποτελεσμάτων μελέτης του ΚΟΕ που αξιολογεί την ποιότητα των πληροφοριών που συλλέγονται από τις ΕΟΣ Καταναλωτών σε σχέση με μετρήσιμα μακροοικονομικά μεγέθη όπως η ιδιωτική κατανάλωση και ο πληθωρισμός*. Συγκεκριμένα, εδώ παρουσιάζονται κάποια από τα αποτελέσματα που αφορούν τη σχέση των δεικτών από τις ΕΟΣ Καταναλωτών με την ιδιωτική κατανάλωση, μια και η δεύτερη αποτελεί περίπου το 68% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) της Κύπρου. Για τις ΕΟΣ Καταναλωτών χρησιμοποιείται τυχαίο δείγμα 500 καταναλωτών και τα στοιχεία συλλέγονται με τηλεφωνικές συνεντεύξεις. Οι καταναλωτές καλούνται, μεταξύ άλλων, να δηλώσουν τις αντιλήψεις και τις προσδοκίες τους για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την ευρύτερη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο, τις τιμές των καταναλωτικών αγαθών, καθώς και τις προσδοκίες τους για την ανεργία. Ερωτούνται επίσης για τις προθέσεις για αποταμίευση και σημαντικές αγορές (π.χ. σπίτι, αυτοκίνητο, ηλεκτρικές συσκευές) στο προσεχές μέλλον. Στη συγκεκριμένη μελέτη χρησιμοποιήθηκαν τριμηνιαία στοιχεία για την περίοδο 2001Q3 μέχρι 2010Q3.

Ο Δείκτης Προσδοκιών σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) κατασκευάζεται ξεχωριστά για κάθε ευρωπαϊκή χώρα αλλά και για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη.

Ο Δείκτης αποτελείται από τις απαντήσεις των καταναλωτών αναφορικά με τις προσδοκίες τους για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, τη γενική οικονομική κατάσταση στη χώρα και την ανεργία του επόμενου 12 μήνες, καθώς και την πρόθεσή τους για αποταμίευση στο προσεχές μέλλον.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τα αποτελέσματα οικονομετρικής εκτίμησης μοντέλων για το ρυθμό μεταβολής της ιδιωτικής κατανάλωσης στην Κύπρο ως συνάρτηση υστερήσεων (α) του Δείκτη Προσδοκιών της ΕΕ για την Κύπρο, (β) διαφόρων ερωτήσεων από τις ΕΟΣ καταναλωτών που παρουσιάζουν υψηλή συσχέτιση με την κατανάλωση και (γ) ενός νέου Δείκτη Οικονομικού Κλίματος που κατασκευάζεται ως εναλλακτικός του Δείκτη Προσδοκιών.

Πίνακας 1: Σχέση ρυθμού μεταβολής ιδιωτικής κατανάλωσης και μεταβλητών/δεικτών από ΕΟΣ Καταναλωτών¹

Μοντέλο	Σημαντικότητα F-statistic [P-value]	R ² (adjusted)
Δείκτης Προσδοκιών Καταναλωτών (ΕΕ)	4,540 [0,042]	14,0%
Γενική οικονομική κατάσταση (τελευταίοι 12 μήνες)	24,490 [0,000]	67,6%
Ανεργία (επόμενοι 12 μήνες)	10,000 [0,001]	56,3%
Μεγάλες αγορές επί του παρόντος	40,370 [0,000]	76,1%
Γενική οικονομική κατάσταση (επόμενοι 12 μήνες)	6,760 [0,015]	24,9%
Μεγάλες αγορές (επόμενοι 12 μήνες)	13,840 [0,042]	60,6%
Αγορά αυτοκινήτου (επόμενοι 12 μήνες)	26,950 [0,000]	67,6%
Νέος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος Καταναλωτών	75,28 [0,000]	88,0%

Σημείωση: ¹ Η εξαρτημένη και οι ανεξάρτητες μεταβλητές έχουν εκφραστεί ως ποσοστιαία μεταβολή και ως διαφορές, αντίστοιχα, σε σχέση με το ίδιο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου.

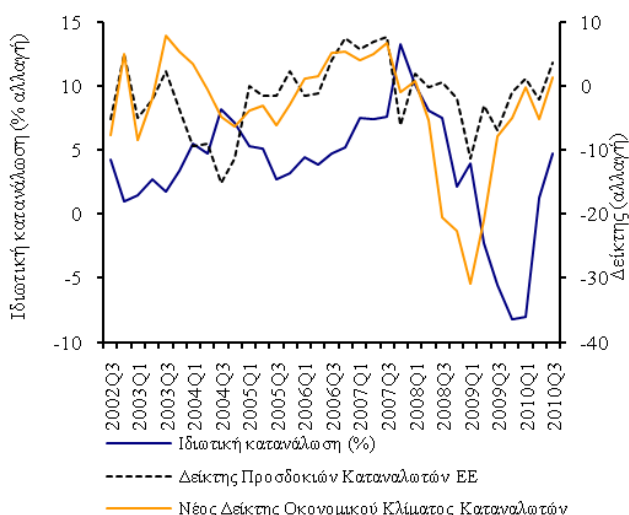
Από την ανάλυση φαίνεται ότι ο Δείκτης Προσδοκιών της ΕΕ παρουσιάζει τη μικρότερη σημαντικότητα και εξηγεί μόλις 14% (adjusted R²) της διακύμανσης στο ρυθμό μεταβολής της ιδιωτικής κατανάλωσης. Αυτό οφείλεται στο ότι συνιστώσες του Δείκτη, όπως οι προσδοκίες για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού και οι προθέσεις των καταναλωτών για αποταμίευση τους επόμενους 12 μήνες, δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική συσχέτιση με την κατανάλωση. Οι προσδοκίες για την ανεργία και τη γενική οικονομική κατάσταση στην Κύπρο, που αποτελούν τις άλλες δύο συνιστώσες του Δείκτη της ΕΕ, εξηγούν 56% και 25% της μεταβλητότητας στην κατανάλωση αντίστοιχα. Όμως, τα αποτελέσματα στον Πίνακα 1 δείχνουν ότι υπάρχουν άλλες μεταβλητές/ερωτήσεις των ΕΟΣ καταναλωτών που εξηγούν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό τις διακυμάνσεις στην ιδιωτική κατανάλωση στην Κύπρο από ό,τι ο Δείκτης Προσδοκιών της ΕΕ ή οι συνιστώσες του.

* Z. Kontolemis, N. Pashourtidou and A. Tsiaklis "Consumers' expectations about macroeconomic variables", Economic Analysis Paper No 02-11, Economics Research Centre, University of Cyprus.

Τέτοιες μεταβλητές αφορούν τις αντιλήψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες, τις προθέσεις τους για μεγάλες αγορές επί του παρόντος και την πρόθεσή τους για αγορά αυτοκινήτου τους επόμενους 12 μήνες. Έτσι διερευνήθηκε με οικονομετρική ανάλυση, ποιος συνδυασμός των πέντε μεταβλητών του Πίνακα 1, που εξηγούν η καθεμία ξεχωριστά, πέραν του 50% της διακύμανσης στην κατανάλωση, ενσωματώνει τις περισσότερες πληροφορίες για μελλοντικές εξελίξεις στην κατανάλωση. Η ανάλυση έδειξε ότι οι ερωτήσεις που αφορούν τη γενική οικονομική κατάσταση τους τελευταίους 12 μήνες, τις μεγάλες αγορές επί του παρόντος, την πρόθεση για αγορά αυτοκινήτου και για αποταμίευση τους επόμενους 12 μήνες εξηγούν από κοινού το μεγαλύτερο ποσοστό της διακύμανσης στην κατανάλωση (πέραν του 90%) από οποιοδήποτε άλλο συνδυασμό. Συνεπώς οι μεταβλητές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή ενός νέου Δείκτη που να συνοψίζει το οικονομικό κλίμα ανάμεσα στα κυπριακά νοικοκυριά. Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 1, ο νέος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος Καταναλωτών εξηγεί το μεγαλύτερο ποσοστό της διακύμανσης στην κατανάλωση. Με άλλα λόγια, ο δείκτης αυτός φαίνεται να περιέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αλλαγές στη μελλοντική κατανάλωση από οποιαδήποτε μεμονωμένη ερώτηση των ΕΟΣ καταναλωτών ή το Δείκτη της ΕΕ.

Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται ο ρυθμός μεταβολής της ιδιωτικής κατανάλωσης μαζί με την αλλαγή του Δείκτη Προσδοκιών της ΕΕ και του νέου Δείκτη Οικονομικού Κλίματος που περιγράφηκε πιο πάνω.

Διάγραμμα 1: Ιδιωτική κατανάλωση και δείκτες από τις ΕΟΣ καταναλωτών



Ο νέος Δείκτης αντανακλά πολύ καλύτερα από το Δείκτη της ΕΕ μελλοντικές μεταβολές στην κατανάλωση, αφού τα σημεία καμπής του πρώτου εμφανίζονται ένα έως τρία τρίμηνα πριν από αυτά της κατανάλωσης. Ειδικότερα, ο νέος Δείκτης αποτύπωσε έγκαιρα την αύξηση στο ρυθμό αλλαγής της κατανάλωσης κατά το 2007, αλλά και τη μεγάλη πτώση που ακολούθησε την περίοδο 2008-2010 λόγω οικονομικής κρίσης. Αντίθετα, ο Δείκτης της ΕΕ απέτυχε να προδιαγράψει έγκαιρα και στον ανάλογο βαθμό τα σημαντικά σημεία καμπής στο ρυθμό αλλαγής της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Παρόμοια ανάλυση με τη χρήση στοιχείων για την Ευρωζώνη που καλύπτει την ίδια περίοδο έδειξε ότι, σε αντίθεση με τα αποτελέσματα για την Κύπρο, ο Δείκτης Προσδοκιών Καταναλωτών της ΕΕ για την Ευρωζώνη εξηγεί ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (80%) της διακύμανσης στο ρυθμό μεταβολής της κατανάλωσης στην Ευρωζώνη. Όπως και στην περίπτωση της Κύπρου, οι αντιλήψεις των καταναλωτών για τη γενική οικονομική κατάσταση στη χώρα τους τελευταίους 12 μήνες και για την καταλληλότητα της παρούσας στιγμής για μεγάλες αγορές, αν και δεν περιλαμβάνονται στο Δείκτη της ΕΕ, περιέχουν χρήσιμες πληροφορίες για σκοπούς πρόβλεψης της κατανάλωσης στην Ευρωζώνη.

Η ανάλυση έδειξε ότι ο Δείκτης Προσδοκιών Καταναλωτών που κατασκευάζεται με κοινή μεθοδολογία για όλες τις χώρες-μέλη, αν και περιέχει χρήσιμες πληροφορίες για μελλοντικές αλλαγές στην κατανάλωση της Ευρωζώνης στο σύνολο και ενδεχομένως στην κατανάλωση μεγάλων χωρών-μελών, δεν παρέχει σημαντική πληροφόρηση για την πορεία της ιδιωτικής κατανάλωσης στην Κύπρο. Ο νέος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος Καταναλωτών φαίνεται να αποτελεί πιο έγκυρο εργαλείο για σκοπούς πρόβλεψης και παρακολούθησης των εξελίξεων στην κατανάλωση από φορείς οικονομικής πολιτικής και επιχειρήσεις στην Κύπρο, από ό,τι ο Δείκτης της ΕΕ που κατασκευάζεται μαζικά για όλες τις χώρες και αγνοεί τις ιδιαιτερότητες της καθεμιάς.

Το ΚΟΕ στοχεύει στη συστηματική δημοσίευση του νέου Δείκτη Οικονομικού Κλίματος ως μια εναλλακτική του Δείκτη Προσδοκιών Καταναλωτών της ΕΕ, ενώ ο νέος δείκτης μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στην κατασκευή προβλέψεων του ρυθμού μεταβολής της κατανάλωσης αλλά και του ΑΕΠ. Λόγω των έγκαιρων πληροφοριών που περιέχουν τα στοιχεία των ΕΟΣ των καταναλωτών και επιχειρήσεων για διάφορα μακροοικονομικά μεγέθη, θα αξιοποιηθούν στην κατασκευή ενός μηνιαίου προπορευόμενου δείκτη οικονομικής δραστηριότητας στην Κύπρο ο οποίος θα δημοσιεύεται από το ΚΟΕ.

Νέα Ερευνητικά Προγράμματα

Κατασκευή Μοντέλου Δυναμικής Στοχαστικής Γενικής Ισορροπίας για την Κύπρο

Στόχος του νέου ερευνητικού προγράμματος, που χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας, είναι η κατασκευή ενός μοντέλου Δυναμικής Στοχαστικής Γενικής Ισορροπίας που να προσομοιώνει τη δυναμική συμπεριφορά της Κυπριακής οικονομίας, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση και ανάλυση των επιπτώσεων εναλλακτικών μέτρων πολιτικής και άλλων εξωγενών παρεμβάσεων στην οικονομία. Η έρευνα θα αντλήσει γνώσεις από τη μελέτη άλλων ερευνών που έχουν γίνει για το σχεδιασμό και την κατασκευή τέτοιων μοντέλων για μικρές ανοικτές οικονομίες και θα λαμβάνει υπόψη ότι η χώρα είναι στην ευρωζώνη, επομένως η νομισματική πολιτική που ακολουθεί είναι εξωγενής. Οι επιπτώσεις στην Κυπριακή οικονομία που θα μελετηθούν περιλαμβάνουν εγχώριες αλλαγές (π.χ. εναλλακτικά μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής), αλλά και αλλαγές στο εξωτερικό εμπόριο και τη διεθνή οικονομία (π.χ. τιμή πετρελαίου) με απώτερο στόχο την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων οικονομικής πολιτικής.

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας

Το ΚΟΕ σε συνεργασία με την εταιρεία RAI Consultants Public Ltd έχει συνάψει τετραετή συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για συνέχιση της διεξαγωγής των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας για την Κύπρο, που αποτελούν μέρος του εναρμονισμένου προγράμματος Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys). Η χρηματοδότηση της έρευνας προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Οικονομικών. Τα στοιχεία των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας για την Κύπρο

χρησιμοποιούνται ως εισροή σε διάφορες έρευνες του ΚΟΕ όπως η κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για διάφορα μακροοικονομικά μεγέθη, αλλά και για σκοπούς διάχυσης έγκαιρων και αξιόπιστων πληροφοριών για την κατάσταση και τις προοπτικές της κυπριακής οικονομίας.

Μοντέλο Προσομοίωσης Φοροπαροχών για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, EUROMOD

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος EUROMOD update που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει ανανεώσει την συνεργασία του με το Πανεπιστήμιο του Essex στο Ηνωμένο Βασίλειο για την χρονική περίοδο Ιανουαρίου–Δεκεμβρίου 2011. Στόχος της συνεργασίας είναι η συμπερίληψη του συστήματος φοροπαροχών της Κύπρου κατά τις χρονιές 2007, 2008, 2009 και 2010 στο μοντέλο προσομοίωσης φοροπαροχών για την Ευρωπαϊκή Ένωση EUROMOD.

Αποχωρήσεις Προσωπικού

Οι κύριοι Παναγιώτης Γρηγορίου και Ανδρέας Τσιακλής παραιτήθηκαν από το ΚΟΕ λόγω πρόσληψής τους στο Τμήμα Τελωνείου του Υπουργείου Οικονομικών και στην τράπεζα Eurobank EFG αντίστοιχα. Το ΚΟΕ τους ευχαριστεί θερμά για την ουσιαστική προσφορά τους στις ερευνητικές τους δραστηριότητες και τους εύχεται κάθε επιτυχία στη νέα τους σταδιοδρομία.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

- 10-10 Andreou E., A. Kourtellos and N. Pashourtidou, "[Forecasting toolbox for Cyprus GDP growth](#)", December 2010.
- 01-11 Ανδρέου Α. και Π. Πασιαρδής, "[Παράγοντες που εξηγούν την παραγωγικότητα στην Κύπρο](#)", Μάιος 2011.

Περιοδικό *Cyprus Economic Policy Review*

Περιεχόμενα του τεύχους 9 (Ιούνιος 2011)

- **Big Banks in Small Countries: The Case of Cyprus**
Constantinos Stephanou
- **Poverty and Labour Market Participation of Public Assistance Recipients in Cyprus**
Panos Pashardes and Alexandros Polycarpou
- **The Resource Curse and Fiscal Policy**
Leonor Coutinho
- **An Analysis of Firms' Expectations about Activity and Employment**
Nicoletta Pashourtidou and Andreas Tsiaklis

Τελετές Βράβευσης και αποφοίτησης των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών

Η τελετή βράβευσης των πρωτευσάντων φοιτητών της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης θα πραγματοποιηθεί την Τετάρτη 22 Ιουνίου 2011, στις 7:00μμ, στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η τελετή αποφοίτησης των προπτυχιακών φοιτητών της Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης θα πραγματοποιηθεί την Τρίτη 28 Ιουνίου 2011 και των μεταπτυχιακών φοιτητών την Πέμπτη 30 Ιουνίου 2011.

Επισκέπτες Καθηγητές

Για το Χειμερινό Εξάμηνο 2011-12, επισκέπτονται το Τμήμα και διδάσκουν μαθήματα της ειδικότητάς τους στα προγράμματα του Τμήματος οι:

- Duval Hernandez Robert, Επίκουρος Καθηγητής, Centro de Investigation y Docencia Economicas, Μεξικό
- Κώστας Αγκυρίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Ryerson University, Καναδάς
- Αδάμος Αδάμου, Λέκτορας, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Φάμπιο Αντωνίου, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Αριστοκλής Αυγουστή, Λέκτορας, PhD University of Wisconsin – Madison, USA
- Ανδρέας Ατσιώτης, Λέκτορας, PhD Southern Illinois University Carbondale, USA
- Μαρία Ηρακλέους, Επίκουρη Καθηγήτρια, PhD, Virginia Polytechnic Institute and State University, USA
- Χρήστος Μπιλιανάκος, Λέκτορας, PhD Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Χρυσόστομος Ταμπάκης, Επίκουρος Καθηγητής, Universidade Nova de Lisboa, Πορτογαλία
- Βαγγέλης Τσουβελέκας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ειδικοί Επιστήμονες

- Σοφία Ανδρέου, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Έλενα Κεττένη, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Leonor Kontolemis, PhD European University Institute, Italy
- Δημήτρης Κουρσάρος, PhD Columbia University, USA
- Δημήτρης Ξεφτέρης, PhD Universitat Autònoma de Barcelona, Ισπανία
- Γιώργος Συρίχας, PhD University of Essex, Κεντρική Τράπεζα

Άδειες Ακαδημαϊκού Προσωπικού

Στα πιο κάτω μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχει παραχωρηθεί σαββατική άδεια ως ακολούθως:

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12

Καθηγήτη Πάνο Πασιαρδή
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παναγιώτα Λυσιώτου
Αναπληρωτή Καθηγητή Κρίστη Χασάπη

Χειμερινό Εξάμηνο 2011-12

Λέκτορα Νίκο Θεοδωρόπουλο
Λέκτορα Πάρι Κλεάνθους

Εαρινό Εξάμηνο 2011-12

Λέκτορα Νίκο Ζήρο

Στον καθηγητή Χριστόφορο Πισσαρίδη κατά το Χειμερινό Εξάμηνο 2011-12 έχει παραχωρηθεί άδεια άνευ αποδοχών.

Κοινοτικό Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS

Το Τμήμα Οικονομικών στα πλαίσια του Κοινοτικού προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS προσφέρει μαθήματα και στην Αγγλική γλώσσα. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2011-12, θα προσφερθούν τα πιο κάτω μαθήματα:

Χειμερινό Εξάμηνο 2011-12

ΟΙΚ306 Διεθνής Χρηματοοικονομική
ΟΙΚ310 Χρηματοοικονομική Τραπεζική και Χρηματοδότηση
ΟΙΚ355 Θέματα Διεθνών Οικονομικών

Εαρινό Εξάμηνο 2011-12

ΟΙΚ305 Διεθνές Εμπόριο
ΟΙΚ309 Οικονομική Μεγέθυνση
ΟΙΚ310 Χρηματοοικονομική Τραπεζική και Χρηματοδότηση

Σειρά Σεμιναρίων στα Οικονομικά

Το Τμήμα Οικονομικών διοργανώνει σειρά σεμιναρίων με ομιλητές ακαδημαϊκούς από διάφορες χώρες. Τα σεμινάρια είναι ανοικτά για το κοινό. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος: <http://www.ucy.ac.cy/goto/economics/en-US/seminars.aspx>

Σειρά Σεμιναρίων στα Μακροοικονομικά & Χρηματοοικονομικά

Από φέτος, το Τμήμα Οικονομικών σε συνεργασία με το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης & Διοίκησης Επιχειρήσεων και την Κεντρική Τράπεζα διοργανώνει σειρά σεμιναρίων. Τα σεμινάρια είναι ανοικτά για το κοινό. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα:

<http://www.ucy.ac.cy/goto/ecoman/en-US/seminarsFinanceMacroeconomics.aspx>

Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Το Τμήμα Οικονομικών έχει προκηρύξει μία θέση Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι στις 24 Ιουνίου 2011. Περισσότερες πληροφορίες δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα:

<http://www.ucy.ac.cy/goto/hure/el-GR/TeachingResearchAssistantStaff.aspx>

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο:

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και των ιδιωτικών οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ και προτείνει θέματα για έρευνα.
- Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Μιχάλης Καμμάς, Γενικός Διευθυντής Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου

Μέλη: Αθανάσιος Γαγάτσης, Πανεπιστήμιο Κύπρου (Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων)
Γεώργιος Γεωργίου, Γραφείο Προγραμματισμού (Γενικός Διευθυντής)
Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ, Τμήμα Οικονομικών (Πρόεδρος)
Γεώργιος Παπαγεωργίου, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γενικός Διευθυντής)
Πάνος Πασιαρδής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (Διευθυντής)
Γεώργιος Συρίχας, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (Ανώτερος Διευθυντής Οικονομικών Ερευνών)
Ανδρέας Χαραλάμπους, Υπουργείο Οικονομικών (Διευθυντής Οικονομικών Μελετών και ΕΕ)

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Έλενα Ανδρέου Σωφρόνης Κληρίδης Θεοφάνης Μαμουνέας
Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης Άντρος Κούρτελλος
Θανάσης Στέγγος

ΤΟΜΕΑΣ

Δημόσιος

Νοικοκυριά

Επιχειρήσεις

Οικονομικές Προβλέψεις

Άλλα ερευνητικά προγράμματα

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ**ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Αλέξανδρος Πολυκάρπου, τηλ. 22893668, email: polycarpou@ucy.ac.cy

Αλέξανδρος Πολυκάρπου, τηλ. 22893668, email: polycarpou@ucy.ac.cy

Αδάμος Ανδρέου, τηλ. 22893674, email: andreou.n.adamos@ucy.ac.cy

Νικολέττα Πασιουρτίδου, τηλ. 22893663, email: n.pashourtidou@ucy.ac.cy

Νικολέττα Πασιουρτίδου, τηλ. 22893663, email: n.pashourtidou@ucy.ac.cy

Αντζελα Σιεκέρσαββα, τηλ. 22893660, email: adangela@ucy.ac.cy

Οι απόψεις που εκφράζονται στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του ενημερωτικού δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο και τους συγγραφείς του άρθρου.

Η 'Οικονομική Έρευνα' κυκλοφορεί τρεις φορές ετησίως και είναι διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ <http://www.ucy.ac.cy/goto/ecorece/el-GR/Newsletter.aspx>